

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ 1

Zachowania samobójcze dzieci wieku 7–12 lat w Polsce	15
--	----

Adam Czabański

1.1. Wprowadzenie	15
1.2. Specyfika zachowań samobójczych dzieci	16
1.3. Dynamika samobójstw i prób samobójczych wśród dzieci w wieku 7–12 lat w Polsce od 1.01.2018 do 31.10.2022 roku	21

Bibliografia	34
--------------	----

ROZDZIAŁ 2

Zachowania samobójcze dzieci i młodzieży w Polsce w latach 2013–2022 na podstawie statystyki policyjnej	37
---	----

Norbert Malec

2.1. Wprowadzenie	37
2.2. Analiza zamachów samobójczych dzieci i młodzieży	38
2.3. Kategorie rejestracji statystycznej policji zamachów samobójczych dzieci i młodzieży	43

Bibliografia	74
--------------	----

ROZDZIAŁ 3

Czynniki ryzyka prób samobójczych w populacji nastolatków leczonych psychiatrycznie na podstawie badań własnych	77
---	----

Rafał Szmajda, Agnieszka Gmitrowicz

3.1. Wprowadzenie	78
-------------------	----

3.2. Wprowadzenie do diagnozy zachowań samobójczych i oceny ryzyka samobójczego	80
3.3. Wpływ czynników ochronnych na ocenę ryzyka samobójczego	83
3.4. Epidemiologia zachowań samobójczych w populacji dzieci i młodzieży	84
3.5. Zachowania samobójcze a zaburzenia psychiczne	85
3.6. Ryzyko samobójcze w zaburzeniach nastroju/afektywnych	87
3.7. Niesamobójcze samookaleczenia jako czynnika ryzyka samobójczego	94
3.8. Występowanie prób samobójczych w badanej populacji nastolatków leczonych psychiatrycznie, z uwzględnieniem kategorii diagnostycznych według klasyfikacji ICD-10	95
Bibliografia	103

ROZDZIAŁ 4

Nowa reforma psychiatrii dzieci i młodzieży a wzrost liczby prób samobójczych wśród nastolatków w Polsce	109
--	-----

Anna Gil

Wprowadzenie	110
--------------	-----

Bibliografia	120
--------------	-----

ROZDZIAŁ 5

Psychospołeczne uwarunkowania zachowań samobójczych u dzieci i młodzieży	123
--	-----

Marta Makara-Studzińska, Daria Biechowska

Wprowadzenie	124
--------------	-----

Bibliografia	135
--------------	-----

ROZDZIAŁ 6

Etiologia z różnych perspektyw zachowań samobójczych wśród dzieci i młodzieży	139
---	-----

Halszka Witkowska

6.1. Wprowadzenie	139
-------------------	-----

6.2. Interdyscyplinarny model etiologii zachowań samobójczych wśród dzieci i młodzieży	142
--	-----

6.3. Czynniki indywidualne	143
----------------------------	-----

6.4. Czynniki sytuacyjne	146
--------------------------	-----

6.5. Czynniki środowiskowe (rodzinne, edukacyjne, internetowe)	147
--	-----

6.6. Czynniki społeczne	163
6.7. Czynniki kulturowo-religijne	164
6.8. Potrzeba wprowadzenia interdyscyplinarnego modelu etiologii zachowań samobójczych u dzieci i nastolatków	165
Bibliografia	166

ROZDZIAŁ 7

Motywacje zachowań suicydalnych dzieci i młodzieży	173
--	-----

Brunon Hołyst

7.1. Wprowadzenie	174
7.2. Przebieg dorastania	182
7.3. Wpływ sytuacji rodzinnej na decyzje samobójcze	186
7.4. Suicydogenne problemy szkoły	188
7.5. Stresogenność środowiska rówieśniczego	197
7.6. Poczucie bezsensowności życia i winy	197
7.7. Stosunek do śmierci	198
7.8. Analiza osobowości suicydentów	197
Bibliografia	204

ROZDZIAŁ 8

Kryzys suicydalny młodzieży w Polsce	211
--------------------------------------	-----

Danuta Sowińska, Weronika Kamińska, Kosma Kołodziej, Ewelina Szulczak

8.1. Wprowadzenie	212
8.2. Kontekst społeczny (porównanie badań polskich i międzynarodowych)	216
8.3. Metodologia	218
8.4. Grupa badana oraz wyniki	219
8.5. Dyskusja	222
Bibliografia	225

ROZDZIAŁ 9

Negatywne rodzicielstwo a zachowania suicydalne dzieci i młodzieży	229
--	-----

Andrzej Bałandynowicz

9.1. Perspektywa filozoficzno-antropologiczna	230
9.2. Koncepcja psychodynamiczna	230

9.3. Koncepcja socjopsychologiczna	233
9.4. Podstawowe typologie postaw rodzicielskich	233
9.5. Socjalizacja a zachowania suicydalne wśród osób w okresie adolescencji	236
9.6. Rodzinna interakcja w zachowania ryzykowne dzieci	243
9.7. Sąsiedztwo, środowisko rodzinne a socjalizacja nieletnich	247
9.8. Uśpione rodzicielstwo efektem zafałszowanej edukacji, komunikacji i integracji kulturowej dzieci	251
Bibliografia	256

ROZDZIAŁ 10

Badania nad temperamentem i stylem przywiązania w rodzinach młodzieży po próbach samobójczych	261
---	-----

Agnieszka Kałwa

10.1. Wprowadzenie	262
10.2. Temperament i style przywiązania w rodzinie	263
10.3. Badanie własne	264
10.4. Dyskusja	275
Bibliografia	282

ROZDZIAŁ 11

Systemy zapobiegania samobójstwom nieletnich w Polsce i w wybranych krajach na świecie	285
--	-----

Joanna Kufel-Orłowska

Wprowadzenie	285
Bibliografia	302

ROZDZIAŁ 12

Czynniki ryzyka zachowań autodestruktywnych młodzieży	305
---	-----

Agnieszka Araucz-Boruc

12.1. Wprowadzenie	305
12.2. Charakterystyka zjawiska autodestruktywności	309
12.3. Mechanizmy autoagresji	317
12.4. Zaburzenia odżywiania	323

12.5. Stosowanie substancji psychoaktywnych	327
12.6. Samobójstwa	329
Bibliografia	333

ROZDZIAŁ 13

Ochrona prewencyjna dzieci i młodzieży w kryzysie suicydalnym z perspektywy pedagoga i terapeuty	337
--	-----

Joanna Podemska

13.1. Wprowadzenie	338
13.2. Czynniki doprowadzające do kryzysu suicydalnego	338
13.3. Utrata sensu życia u osób zagrożonych samobójstwem	340
13.4. Jak pomóc osobom zagrożonym depresją i samobójstwem?	342
Bibliografia	350

ROZDZIAŁ 14

Prewencja ryzyka samobójstw wśród nieletnich w ramach postwencji	353
--	-----

Agata Rudnik

14.1. Wprowadzenie	
14.2. Badania psychologiczne Uniwersytetu Gdańskiego	354
14.3. Etiologia zachowań suicydalnych	357
14.4. Symptomy wskazujące na zachowania suicydalne	364
14.5. Czynniki prewencyjne	365
14.6. Pomoc jednostkom w kryzysie	367
Bibliografia	370

ROZDZIAŁ 15

Media społecznościowe a zachowania autoagresywne młodzieży	373
--	-----

Katarzyna Zalewska

15.1. Wprowadzenie	373
15.2. Czym są social media?	374
15.3. Zachowania autoagresywne w cyberprzestrzeni	378
15.4. Profilaktyka	383
Bibliografia	387

ROZDZIAŁ 16

Szkolny system wsparcia uczniów po próbie samobójczej	389
---	-----

Lucyna Kicińska, Jolanta Palma

16.1. Wprowadzenie	390
16.2. Postępowanie w przypadku powrotu ucznia do szkoły po próbie samobójczej	390
16.3. Dostosowania w szkole	398
16.4. Procedury	402
16.5. Profilaktyka	403
Bibliografia	405

ROZDZIAŁ 17

Rola psychologa szkolnego w przeciwdziałaniu samobójstwom wśród dzieci i młodzieży	409
--	-----

Bartosz Kozłowski, Zuzanna Kozłowska

17.1. Wprowadzenie	410
17.2. Przyczyny samobójstw dzieci i młodzieży	410
17.3. Postępowanie z dzieckiem krzywdzonym jako kompetencja psychologa szkolnego	411
17.4. Procedura Niebieskiej Karty jako działanie zapobiegające samobójstwu dziecka	412
17.5. Różnorodne oblicza pracy psychologa szkolnego	414
17.6. Psycholog szkolny jako osoba nauczająca kompetencji społecznych i emocjonalnych	417
17.7. Szkolne strategie przeciwdziałania samobójstwom dzieci i młodzieży. Schematy postępowania psychologa szkolnego	424
Bibliografia	428

ROZDZIAŁ 18

Rola Kościoła Katolickiego w zapobieganiu samobójstwom nieletnich	431
---	-----

Kazimierz Pierzchała

18.1. Wprowadzenie	432
18.2. Krótka epidemiologia samobójstw wśród dzieci i młodzieży	433
18.3. Rola duchownego i Kościoła w prewencji samobójstw	437
Bibliografia	449

ROZDZIAŁ 19

Środki ostrożności podczas stosowania farmakoterapii w leczeniu depresji i chorób somatycznych	455
--	-----

Kazimierz Kopczyński

19.1. Wprowadzenie	456
19.2. Mózg w depresji i psychofarmakologia	457
19.3. Niepożądane skutki psychiczne stosowania leków antydepresyjnych u dzieci i młodzieży	462
19.4. Depresja i myśli samobójcze jako skutek niepożądany farmakoterapii w chorobach somatycznych	464
19.5. Środki ostrożności w leczeniu depresji i możliwości zminimalizowania niebezpieczeństwa związanego z działaniem niepożądanym leków	465
19.6. Niefarmakologiczne formy pomocy nieletnim w depresji zagrożonym samobójstwem	467
Bibliografia	473

ROZDZIAŁ 20

Profilaktyka samobójstw w działalności ośrodka socjoterapeutycznego z dziećmi i młodzieżą (na przykładzie działalności Towarzystwa Nowa Kuźnia w Lublinie)	477
--	-----

Marlena Stradomska

20.1. Wprowadzenie	478
20.2. Zagadnienie suicydalne u dzieci i młodzieży	479
20.3. Działalność Towarzystwo Nowa Kuźnia	482
20.4. Wybrane implikacje praktyczne mogące przyczynić się do poprawy sytuacji życiowej dzieci i młodzieży na podstawie analiz	486
Bibliografia	488

ROZDZIAŁ 21

Samobójstwa dzieci i młodzieży – studium przypadku	491
--	-----

Ryszard Jabłoński

21.1. Wprowadzenie	491
21.2. Statystyka zachowań samobójczych w Polsce	462
21.3. Możliwe motywy podjęcia zamachu samobójczego	494
21.4. Analiza przypadku samobójstwa 16-latka	496

21.5. Pozostałe czynniki ryzyka suicydalnego	498
Bibliografia	512

ROZDZIAŁ 22

Psycholog sądowy w postępowaniu z małoletnim świadkiem przejawiającym zachowania samobójcze	515
<i>Ewa Sygit-Kowalkowska</i>	
22.1. Wprowadzenie	515
22.2. Ramy prawne pracy biegłego. Praca z małoletnimi świadkami i pokrzywdzonymi	516
22.3. Zachowania samobójcze jako przedmiot analiz psychologa sądowego	520
22.4. Specyfika kontekstu społecznego w pracy psychologa sądowego	521
22.5. Od dobrostanu do zachowań samobójczych w okresie dojrzewania	523
22.6. Ramy etyczne w postępowaniu diagnostycznym z małoletnim o zachowaniach samobójczych	527
Bibliografia	530